

ČVTRŤ ZA HORIZONTEM EVROPA

MARTINA D.
MORISCOOVÁ

ČTVRŤ
ZA HORIZONTEM
EVROPA

Martina D. Moriscoová

Přestože je tato kniha inspirována skutečnými místy, zážitky a událostmi, příběh i všechny postavy, jež v ní vystupují, jsou smyšlené.

1. TIBURTINA VALERIA

Rána jsou rychlá, přeplněná kávou, auty a notnou dávkou smogového smutku. Pro každého jsou ale rána jiná. Teď mluvím o tom, jak začínají moje dny. Mluvím o těch ránech, která nepřinášejí nic, co by mě mělo těšit. Těch, co se zdají být zbytečná. Mých, již mnoho měsíců, obvyklých ránech.

„Hlavně už musím jít, abych nepropásl vlak!“ první smysluplná myšlenka, která mě napadne hned potom, co dopiji druhé kafe. Neměnná fráze provázející skoro všechny mé dny.

Mohlo by se zdát, že pokud musíte jet hned po ránu vlakem, pak budete patřit do skupiny méně šťastných obyvatel města. To je ovšem mýlka. Ti, co jedou autem, jsou na tom mnohem hůř a většina z nich o tom nemá ani potuchy. Jejich všední stres začíná s prvním velkoměstským semaforem. Na ten ve většině případech narazí během několika minut od chvíle, kdy nastartovali motory svých aut.

Například můj první semafor je hned několik desítek metrů od domu, na rohu ulic Via Ottoboni a Via Tiburtina. Musíte zahrnout doleva, pokud se chcete dostat do centra, nebo na magistrálu směrem na San Giovanni. Na kruhový objezd kolem města byste museli naopak zahrnout doprava. Vyjde vás to celkem nastejno. Zácpě se tak jako tak nevyhnete.

Než padne zelená, i minuta dokáže být nekonečná.

Pak se vám na několik setin sekundy uleví. Přesně na tu dobu, než šlápnete lehce na plyn. Hned na to budete muset řešit chodce přecházející přechod na protější straně silnice. Zrovna tam kam míříte. Zažijete kratičkový moment, jež vás uvede do zatím jen velmi mírného stresu, který se pak bude s ubíhající cestou stupňovat. Oni mají zelenou. I vy máte zelenou.

Děti míří přes přechod do školy. Belhající se babičky vláčejí před sebou nákupní tašky na kolečkách. Vy čekáte.

Město i jeho obyvatelé se probouzí. Ulice se pomalu zaplňují. Chodců přibývá. S každým novým přechodem zjišťujete, jak je význam slova „pomalu“ specifický. Vše se pohybuje svým tempem a pro vás celé to dění znamená jen další nekonečné minuty čekání, v nichž si uvědomujete, že čas je velmi drahou veličinou.

Jen co všichni přejdou, opět se vám na několik málo sekund uleví. Přesně na tolik, kolik jich budete potřebovat, abyste se přemístili k příštímu semaforu. Může to vypadat natolik nudně, že si říkáte, proč je proboha nutné o těchto malých denních zkušenostech mluvit? Tato situace je ovšem hodná zaznamenání, protože se bude opakovat ještě mnohokrát za sebou a významně tak poznamená všechny vaše dny.

Na své cestě městem potkáte další desítky, možná stovky semaforů. Přesný počet neznám. Nikdy jsem je cestou nepočítal. Samozřejmě záleží na tom, kam konkrétně míříte a jak dlouhou trasu po městě jste si zvolili. Na okruhu vás sice nebudou brzdit semaforey, ale samotný provoz je tak hustý, že se vám velice lehce poštěstí skončit v nějaké zácpě a ještě v další zácpě hned po té první. Není pak divu,

když některému z řidičů rupnou nervy a vyběhne ze svého vozu křičíc a hrozíc se zaťatou rukou na chodce, jenž právě o fous unikl kolům jeho vozu, když se zapomněl dvakrát rozhlédnout.

Někdy si říkám, že tyhle dopravní zácpy jsou v Římě stejné jako v každém jiném světovém velkoměstě, a potvrdím si tak teorii, že je to zkrátka normální a k metropolitnímu životu tento punc pravé ryzí světovosti v podobě ulic přeplněných auty patří.

Tak nějak to přišlo. Věčné stání v zácpách mě přestalo bavit; zničehonic jsem dospěl k tomu, že budu do práce jezdit vlakem.

Od té chvíle, kdy jsem se rozhodl vyzkoušet jinou variantu cestování městem, mi ještě nějakou chvíli trvalo, než jsem se k tomu vůbec odhodlal. Vlastně uběhlo pěkných pár měsíců. Ty měsíce jsou ale pryč a moje auto teď stojí po většinu času v garáži. Je to jediná změna, na kterou jsem v poslední době dokázal posbírat všechny své síly. Jinak je můj život za poslední roky v podstatě statický.

Je až skoro neuvěřitelné, že člověk ve středních letech, jako jsem já, musí posbírat všechnu energii na to, aby opustil volant, pohodlí svého vozu, a vydal se do práce po svých.

K takovéto akci je totiž zapotřebí jistých úkonů, na něž během vašeho zjetého každodenního stereotypu nemáte ani čas ani chuť, odhodlání a ani cokoli jiného.

Za prvé, ještě než se takovému nápadu přizpůsobíte, si musíte zjistit jízdní řád. A za druhé je nutné dojít na nádraží pěšky a včas. Další kroky už pak jdou plynule za sebou samy od sebe: nasednout do

vlak, vystoupit ve své cílové stanici, využít firemní kyvadlovou dopravu a dostavit se do práce na minutu přesně, když všechno funguje, tak jak má.

Celá ta věc může působit až malicherně, ale dopravu denně řeší nejméně tři čtvrtiny obyvatel tohoto města.

Auto však není jenom nutnost, je to zároveň závislost na pohodlí. Najdou se i ti, co se vozí autem jen o ulici dál, když si potřebují skočit pro cigarety. Jiní si vymyslí nákup ve větší vzdálenosti od domu jen proto, aby pro něj mohli dojet autem, přestože před domem mají velmi pěkný a zásobený supermarket a mohli by svůj čas zorganizovat mnohem efektivněji.

Pozoruji na sobě, jak se mi ulevilo. Sice není důvod se nějak zvláště radovat, ale jsem rád, že jsem ve svém dosavadním životě dokázal udělat alespoň jeden malý výstupní krok ze své komfortní zóny.

Pro mě to dost znamená, i když pro jiné osoby v mém okolí je to absolutně bezvýznamná událost. Někteří si ťukají na hlavu, jiní říkají: „Ty se máš, to bych měl taky udělat.“ Nikoho ale v podstatě nezajímá, jak svoje auto používám a využívám. Všem je naprosto lhostejné, jestli víc nebo míň.

I přesto, že žiji sám, najde se v mém okolí ještě dost lidí, kteří se mnou mluví. Mluvení je jedním z dalších místních zvyků. Bystrý pozorovatel může po čase zaznamenat, že některým mluvícím jde víc o samotný akt mluvení, než o obsah hovoru, a ve velmi častých případech hovořící zkrátka jen, jak se říká, tlučou prázdnou slámu. Mluví, mluví a mluví, avšak neposlouchají. Proč by taky měli?

Sousedé z domu, kolegové v práci, občas nějaký starý známý, nebo náhodný mluvka v čekárně u doktora, všichni tito moji spoluobčané mají své životy a své starosti.

S mluvením je ale mravenčí život ve společnosti veselejší a snesitelnější. Jenom od těch hovorů nesmíte očekávat příliš. Stává se, že spolu mluví tři lidé ve skupince, z nichž všichni tři mluví, ovšem naráz. Povídají si spolu, avšak každý sám pro sebe.

Cítím se odtržený od masy motoristů valících se do města. Je to docela osvobozující. Jedinou vadou na kráse je smog. Kdybych ho nemusel dýchat, ulevilo by se mi ještě víc.

A nejen mě, ale dalším několika miliónům obyvatel tohoto města. Se starými auty, bývala situace kolem Tiburtiny na sto procent horší. Ale aut přibývá. Projíždějí tudy i všechny dálkové autobusy; na stanici se kromě vlakové dopravy nachází nádraží pro mezinárodní a mimoměstské linky autobusů. Nakumulovaný provoz rozhodně ovzduší, už beztak rušné čtvrti, neprospívá.

I na špatný vzduch se však najde jednoduché řešení.

Jedním z mnohých je například popírání jeho existence a tváření se, že neexistuje, přestože vás zrovna ofoukl některý z výfuků. Je to řešení snadné, levné a pro mnohé výhodné. Smog řeší především šilenci a podivíni. Ostatně cestou do práce nemůžete přece myslet na čpějící vůni spálené nafty a benzínu!

A řidičů aut? Těch se dýchání okolního vzduchu už vůbec netýká. Jen málokdo z nich si ovšem troufne otevřít v těchto místech okénko svého vozu. Všichni ti lidé sedící ve svých autech, kteří čekají na příští zelenou, pospíchají a mají samozřejmě mnohem podstatnější

problémy než vy, kolemjdoucí. Ve svém boji o přežití jsou přitom prostorem svého vozu a klimatizací ochráněni před okolním špinavým světem. Vypouštějí do vzduchu další a další jedovaté plyny, jež paradoxně zasáhnou právě a jen kolemjdoucí, jichž se jedovatý, nečistý vzduch přímo dotýká.

Málem bych ještě zapomněl na motorkáře, mopedáře, cyklisty a koloběžkáře. Ti patří ke zvláštní skupině obyvatel dostávající svůj pravidelný příděl špinavého vzduchu rovnou do svých plic.

Jak se tomuto společenskému uspořádání, nebo spíš spolužití, vlastně říká? Pokrok?

V době pokroku se pospíchá, čeká na zelenou a dýchá smog, pospíchá, čeká na zelenou a... a tak stále dokola.

Dokud jsem jezdil do práce autem, čistotu ovzduší jsem taky nikdy neřešil. Fakt přisáhám. Naprosto nikdy! Jednoduše mě ta myšlenka vůbec nenapadla. Nepřemýšlel jsem ani nad tím, jakou vůni může vzduch mít. Vozil jsem si, stejně jako spousty jiných obyvatel tohoto města, zadek, a kromě pohodlí vypočítaného lehce ergonomického sedadla a soukromí bez strkanic v metru, jsem měl tu stejnou ohromnou výhodu, nevědomí. Smog se mě netýkal. Vůbec jsem o něm totiž nevěděl!

Upřímně jsem tomto ohledu docela procitl.

Šlo o můj nový objev hned po tom, co jsem se pěšky vydal směrem k centru na vlak, na svou, po mnoha letech od školních lavic, první ranní cestu po Tiburtině. Dojít z mého bytu až na stanici po svých trvá přesně patnáct minut.

Je možné, že dnešní zimní smog během léta vystřídá i smog letní. Představte si. Ano, existují dokonce dva druhy smogů. Losangelský a Londýnský.

Letní Losangelský smog prý mívá namodralý opar. V létě mnoho zdejších obyvatel opouští město a dopravní situace se o dost zlepší. I proto nebývají dny omezeného provozu, jako v zimě. Nemůžu si tedy být úplně jistý, jestli ten letní někdy spatřím.

Zimní Londýnský smog se Říma týká určitě víc. Když nastane kritická situace ovzduší, některé starší modely aut nesmí vyjet do města. Během letošní zimy už byly takové dny.

Dny, ve kterých se vážně nedalo dýchat. Hlavně tady, v těsné blízkosti jedné z nejfrekventovanějších silnic, nejen z tohoto města, ale ve státním měřítku i z celé Itálie. Opravdu nepřeháním, když řeknu, že ji každým dnem využívají tisíce motoristů, aby se dostali ráno do práce a večer pak zpět, do svých domovů až daleko za periferii města.

Zajímavé je, že tento způsob života odkoukali už i špačkové. Zpohodlněli a začali se chovat podobně, jenomže obráceně. Přišli na to, že když je Afrika až za mořem, nemá smysl pouštět se do takové dálky a tím do rizika smrti z únavy a utonutí, neboť jim postačí prezimovat zde v blízkosti Říma. Je možné, že se na tomto jevu projevilo i globální oteplování a s ním spojený mírnější průběh zim. Posledních několik let už prostě dál nelétají. Každý zimní den se se západem slunce stahují na noc do města. Na obloze tou dobou můžete pozorovat tisíce a tisíce špačků. Proměňující se hejna směřují do městských parků a parčíků. Cestou se jejich seskupení spojují do sebe

a následně zase rozpojují, což vytváří na obloze divutvorné a záhadné, pohybuující se obrazce.

Je to velmi zajímavý jev. Fascinující a zároveň tísnivý.

Když jej zaznamenáte a pozorujete první den, jste jím okouzleni. Vypadá to, jako kdyby posypali nebe pepřem. Postupně vás však při pohledu vzhůru, den po dni, začne přepadat zvláštní stísňující pocit. Je tím silnější, čím blíže se hejno ptáků prožene nad vaší hlavou. Začnete si říkat: „*Budou stále tak mírumilovní a plaší? Co kdyby zaútočili?*“ A pak budete rádi, když se za vámi zavřou dveře vašeho obydlí a vy se začnete cítit v bezpečí.

Ráno špačci zase odtáhnou za potravou do polí a luk mimo metropoli, a pokud jste si pozdě večer zaparkovali auto pod stromem, v jehož koruně tiše spali, najdete ho obalené nemilým překvapením. Je už ale nespátríte. Vstávali časně a odletěli s prvním ranním rozbřeskem.

Určitě se nestanu ekologickým aktivistou. To ne. Nato jsem moc starý, pohodlný a kdovíco ještě. Pro mě je především důležité, že d-ý-ch-á-m. Nic víc.

Mírně přiotráven tedy přecházím most spojující periférii města Říma (čtvrť odkud přicházím já) s jeho historickým centrem. Vnímám tento most jako hranici dvou světů. Domy v mé čtvrti pocházejí z padesátých let dvacátého století. Byly postaveny až po druhé světové válce a jejich účelem bylo nabídnout bydlení co nejvíce rodinám přistěhovalým z venkova. Domy jsou nalepeny jeden na druhý, a i když nevypadají špatně, nejedná se o nějaké architektonicky krásné

a významné budovy. Čím dál, směrem ven z města, byste od mostu jeli, tím horší architekturu byste mohli spatřit. Na rozdíl od těch domů, které můžete vidět na druhé straně mostu. Tam je staré město, jež vzniklo dávno před oběma světovými válkami ještě ve feudálním duchu.

Poslední dobou si vůbec začínám všimnout toho, jak vypadá svět kolem mě. Ano až nyní. Nevím přesně proč tak pozdě, ale za posledních několik let jsem vůbec neměl myšlenky na nějaké rozhlížení se po okolí. Jednoduše asi nebyl čas. Moje nynější pozorování sice není nijak závatné, ale každopádně jsem ke svému okolí o něco málo vnímavější než kdy předtím.

Dost možná je to i tím, jak se v téhle čtvrti neustále všechno mění. Obchody, lidé, ulice, stanice a nádraží. Změny se střídají jedna za druhou a přímo vás nutí, abyste si jich všímali. Tak jsou rychlé, a troufnu si i tvrdit, až závatné.

Toto město je taky krásné.

Hlavně když svítí slunce.

A slunečných dní je v Římě hodně.

Opravdu hodně.

V tom mají Římané velké štěstí. A kromě toho, že je napěchované lidmi až k prasknutí, že jsou zde auta, silnice a křižovatky, jsou zde i parky. A ne ledajaké! Krásných, velkých a na památky s rozmanitou florou bohatých parků z dob feudalismu je zde hned několik: Villa Borghese, Villa Ada, Villa Pamphili, nebo Villa Torlonia a další. Zdejší šlechta byla posedlá tvorbou okázalých a pěstěných zahrad na svých

pozemcích. Dnes tyto parky patří městu, jež o ně někdy lépe, jindy hůře pečuje.

A pak je tady ta všem turistům známá velická historická část starého města. Je to právě ona, historie, která dělá Řím zajímavým a krásným městem, přestože lidí je všude moc a čím dál víc.

Nejsou to jen turisté. Přibývá i nových obyvatel. V periferní čtvrti, kde židu i já, je vidět, jak se složení obyvatel velmi rychle mění. A takových čtvrtí je víc.

Řím ve své historii zažil různá období.

Období veliké slávy se střídala s obdobím velikého úpadku. Ve středověku, za vlády církve, se město naprosto vylidnilo. Z kosmopolitní imperiální metropole se stalo tiché a smutné provinční městečko s pouhými padesáti tisíci obyvateli.

Jeho pozice se začala významně měnit až v době italského obrození, sjednocením Itálie v roce 1870. V té době sčítalo město 200 tisíc obyvatel, což je veliký rozdíl oproti dnešním třem miliónům.

Složení obyvatelstva v současném Římě je opravdu velmi různorodé. Troufnu si tvrdit, že nejméně jedna třetina z těch, kdo žijí v mojí čtvrti, nejsou původem Italové. Stačí se projít na ulici. Skladba obyvatel je opravdu bohatá.

Někomu vadí, hlavně starým usedlíkům, jak se čtvrť rychle mění, ale mě je to celkem fuk. Například v čínských obchodech, kterých je v blízkosti mého obydlí hned několik, se dá sehnat skoro všechno, co k běžnému životu potřebujete. Proč by mi tedy měli tito sousedé vadit? A nejsou tu jen Číňané...

2. BOLEST

S nervy jsem na tom díky ranní procházce o něco lépe. O málo, ale přece jenom je to znát. Člověk se při chůzi za konkrétním cílem, což je v mém případě vlaková stanice, soustředí na jiné věci. Všichni jsme obětí svých zavedených zvyků a pokud se nám podaří jakýkoli zvyk opustit, okamžitě ho sice nahradíme jiným, ale ta změna nám udělá dobře. To říkám bez toho, abych hodnotil kvalitu jakéhokoliv zvyku. Zvyknete si i na to, co dýcháte. Není nic jednoduššího. Potřebujeme naše zvyky, které nám dodávají jistotu, a zrovna tak potřebujeme ty stejné zvyky čas od času změnit, aby se nám trochu ulevilo.

Cestou mezi prací a domovem a domovem a prací se většinou neděje vůbec nic. Chtěl jsem říct: nic významného.

Kdysi jsem cestoval, někdy i sám. Dokonce mne to bavilo. Jednou za rok si někam vyrazit. Někam dál, pryč z Itálie. Trochu se nabýt jinou energií, obohatit a občerstvit mysl novými zážitky.

Za posledních pár let se ale má touha po cestování, stejně jako ta po životě, začala vytrácet. Ztratil jsem chuť žít svůj život naplno. Práce a domov. Pohyb mezi body A a B. Jako v matematice. Hlavně se nesmím pouštět do složitějších rovnic. Víím, že bych byl ztracen. Jednoduché tvary a jednoduché slovní úlohy drží můj život pohromadě a v jistém velmi pomalém pohybu.

Co nesmím opomenout, když už mluvím o svém přežívání, je síť. Síť – internet. Ta mě v jistém smyslu také spojuje s okolním světem. Jsem jí pohlcen stejně jako všichni v mém okolí. Stačí se připojit. Poslední dobou žiji svůj život hlavně ve spojení se sítí, a je to jenom moje práce, jež mi dává potřebný řád, bez kterého bych snad už nadobro zpustl.

Síť mě připojuje se společenskému životu asi tak podobně, jako mě pupeční šňůra spojovala s mou matkou.

Jak rád bych zase se svou matkou!

S ní jsem se cítil naplněný a v bezpečí. Její mateřská láska mě živila celé ty roky. Nic víc jsem k životu nepotřeboval. Byl jsem šťastný a jsem jí za to dodnes neskonale vděčný.

Potřebuji ji.

Když mě nadobro a definitivně opustila, zaplavil mě pocit prázdnoty, zmaru a zbytečnosti. Jistá vyrovnanost, jež se zdála být mojí osobnostní charakteristikou, vzala v tu chvíli za své. Nevypadalo to tak, ale dnes už vím, že mi ji dodávala právě matka.

Možná i proto jsem potřeboval na něčem ulpět a stal se okamžitě závislý na síti. V mém hladu po jistotě je mi náhradní matkou. Nikoho blízkého ve městě nemám a s ní trávím spoustu času. Zároveň zastává i roli mé přítelkyně. Vystačím si s ní, přestože mě fyzicky nenaplňuje. Dotyky, pohlázení, nebo dokonce lásku mi sice nemůže nikdy dát, ale moje hlava je díky ní zaneprázdněná, což zoufalci zoufale potřebuji.

Už nepátrám, tak jako kdysi dávno, po nějakém zvláštním poznání, jež by mělo nás lidské ubožáky naplňovat.

Smysl mého bytí je teď jiný.

Otupět...

Nemyslet víc, než je nutné, je náplní mých dnů. Mé tělo a duše zůstávají vyprahlými řečišti. Jsem si toho vědom, ale momentálně s tím nehodlám vůbec nic dělat. Podvědomě cítím, že přežiji. Není sice jisté, jestli v tomto stavu mohu ještě někdy nějakého naplnění dosáhnout, ale dospěl jsem k usmíření, že v životě nakonec nemusíte stále něčeho dosahovat. Jenom být a přežít i o tom je život.

Co se mnou bude dál? O tom jsem přemýšlel jenom ve chvíli, kdy mě matka opustila.

V hodinu její smrti. Pak jsem náhle přestal na svůj život myslet.

Ona mi dala život. Dokud žila, bylo to jasné. Žil jsem kvůli ní a pro ni.

Teď už mi „Nic“ v životě nezbylo.

Jenom vědomí, že jednou i můj život dojde do konce.

Je to jednoduché a krutě prosté.

Kdykoliv si na ni vzpomenu, projede mi srdcem a celým tělem, prudká pichlavá bolest. Fyzická bolest!

Snažím se zapomenout.

Zapomenout, zapomenout, zapomenout! To je můj životní cíl.

Jsou dny, kdy bych chtěl neexistovat. Už prostě nebýt. Bylo by to tak jednoduché.

Čím víc se však soustředím na myšlenku nebytí, tím je i překvapivě silnější odpor mého mozku vůči ní. Pak se myšlenka

„Nebýt“ sice ztratí, ale místo ní se objeví prázdnota. Obrovská černá díra, která mne chce vtáhnout do propasti a pozřít zaživa.

Je s podivem, jak se přes rozpoložení, v jakém se nyní nacházím, bráním, abych nepodlehl a do té díry sám neskočil. Ještě podivnější jsou důvody, proč to neudělám. Ne že bych najednou tak moc chtěl dál žít. Vůbec ne. Ovládá mne něco jiného. Nějaká síla zvenčí, na kterou sám nemám absolutně žádný vliv.

Myslím, že jen díky té energii jsem ještě tady. Mimoto jsem se jen utvrdil, jak na nějakém mém osobním rozhodnutí vůbec nezáleží. Zřejmě se jedná o nějaký mystický pud sebezáchovy tajně zakódovaný do každého z nás. Jinak si to celé neumím vysvětlit. Příroda se mne snaží zachránit před sebou samým.

S každým probuzením však nad mým životem visí otazník.

„Zapomenout“ je první slovo, které mne napadne okamžitě po probuzení. V té setině sekundy, jež nastává těsně před tím, než otevřu oči.

Nejde to!

Jak můžete zapomenout na svou matku?

I kdybyste chtěli sebevíc, je to snad jediný člověk, kterého nemůžete doopravdy vypustit z hlavy. Vždyť na ni myslí dokonce i ti, kteří ji nikdy nepoznali! Na to, abyste nezapomněli, stačí strávit pouhých devět měsíců v jejím lůně. Nejkrásnějších devět měsíců vašeho života, o kterých nevíte vůbec nic. Přesto zůstanou ve vašich mozcích a životech napořád.

Já obzvlášť jsem strávil se svou matkou mnoho času. Příliš mnoho!

Musel bych snad začít užívat omamné látky, abych utišil bolest z její ztráty. Nikdy jsem ale na žádné nesáhl. Drogy byly v módě, když jsem byl ještě hodně mladý a opravdu šťastný. Netoužil jsem po tom, aby mne ovládala nějaká chemie. Teď už se pro změnu cítím na podobné experimenty příliš starý. I to mohu nazvat štěstím. Chybí mi jakékoli odhodlání do něčeho takového se vůbec pouštět. Jenom snad, když mluvíme o drogách, přiznávám, že užívám jen lehce dostupný alkohol. Díky lahvi vína před spaním se mi lépe usíná.

Takový je můj osud.

Ještě se možná pokusím vymazat z hlavy všechny vzpomínky, avšak začínám si i připouštět, že velmi pravděpodobně budu s bolestí v srdci přežívat až do posledního dne svého života.

Je brzy se s tím naplno smířit, ale blíží se okamžik, kdy nebude zbytí.

Zkusím ještě znovu zapomenout. Další možnost budu mít zase zítra.

Ráno, těsně před probuzením, přesně v tu setinu sekundy, než otevřu oči.

Počkám si celý dnešní den a celou příští noc na ten okamžik, a jestli se mi to podaří, bude mi možná o něco málo lépe. Pokud ne, prožiji další útrpný den v očekávání dalšího rána, bez chuti udělat jakýkoli počín.

Otupělý.

Tady.

Sám.

3. CIRCO MASSIMO

Věděl jsem, že jednou přijde chvíle, kdy zůstanu bez matky. Taky jsem věděl, že s tím nic neudělám. Jediné východisko, jak vzdorovat krutému životnímu koloběhu a osudu nás všech, mohlo být založení své vlastní nové rodiny. Nebýt citově odkázaný jenom na jedné osobě.

Moje matka mi radila, abych se oženil.

A já?

Dokonce...

...dokonce jsem se o to i pokusil.

Najít si děvče.

Jmenovala se Elisabetha. Už je to dávno, nějakých pár let, co jsem ji viděl naposledy. Poznal jsem ji na Circo Massimo. Kolik mi tenkrát bylo? Asi 23, myslím. Ona byla mladší o tři roky. Byl duben. Dvacátého prvního. Slavný den narození města, kdy se na Circo Massimo pořádají oslavy Římských Vánoc.

Šel jsem tam s Filipem a Frankem; byli to mí dobří kamarádi ze střední. Dnes už ani jednoho z nich vůbec nevidám, ale prožil jsem s nimi hodně pěkných chvil. V den, kdy jsem potkal Elisabethu, jsme si chtěli užít trochu zábavy a taky nasát něco ze zvěšné atmosféry minulosti a historie antického Říma.

Římským oslavám se původně říkalo Palilio. Měly souvislost se symbolickou očištěním, s příchodem jara a taky se zemědělstvím.